

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)
Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 7872/23.12.2025

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea

Legii nr.286/2009 privind Codul penal intitulată

"Legea Conștiinței Naționale" (b643/03.12.2025)

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative pentru modificarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal intitulată "Legea Conștiinței Naționale" (b643/03.12.2025)*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 23.12.2025, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- inițiativa prevede introducerea unor dispoziții legale menite să sancționeze fapte considerate ca aducând atingere valorilor fundamentale ale statului român, identității naționale și conștiinței colective. Se propune modificarea art. 394 din Codul penal cu privire la incriminarea sau sancționarea penală a actelor care duc la: distrugerea sau perturbarea economiei critice, perturbarea piețelor financiare, energetice sau de resurse strategice, manipularea resurselor strategice;
- propunerea legislativă este formulată într-o manieră excesiv de vagă și imprecisă, introducând noțiuni largi precum „*subminarea economiei naționale*”, „*perturbarea deliberată*” sau „*manipularea resurselor economice*”, fără criterii clare de delimitare, ceea ce contravine principiului legalității incriminării și cerințelor de

previzibilitate a legii penale, existând, totodată, riscul de abuz, de sancțiuni disproporționate și conflicte juridice, afectând încrederea publicului în sistemul de justiție.

- prin urmare, deși inițiativa urmărește protejarea economiei naționale și a resurselor strategice, forma propusă poate genera efecte sociale negative:
 - restrângerea libertăților economice și civile;
 - descurajarea investițiilor și a antreprenoriatului;
 - conflicte între autorități și mediul economic;
 - riscuri de creștere a prețurilor și afectarea populației vulnerabile;
- extinderea răspunderii penale inclusiv asupra persoanelor juridice și a organizațiilor neguvernamentale, în absența unor garanții procedurale și a unei definiții stricte a faptelor incriminate, creează riscul unor interpretări arbitrare și al utilizării normei penale pentru sancționarea unor activități legitime, inclusiv de natură civică, economică sau de exprimare publică;
- extinderea expresă a răspunderii penale asupra persoanelor juridice, inclusiv organizații neguvernamentale, fără delimitări clare între activitatea civică legitimă și faptele penale, creează un risc major de descurajare a participării publice, afectând libertatea de asociere și de exprimare;
- argumentul existenței unui „*vid legislativ*” nu este susținut, întrucât faptele grave invocate sunt deja reglementate de legislația penală în vigoare. Reintroducerea unei incriminări cu caracter general și sancțiuni extrem de severe reprezintă un regres legislativ și deschide calea unor potențiale abuzuri;
- faptele care se subsumează infracțiunii de subminare a economiei naționale sunt deja incriminate, în unele cazuri, cu limite de pedeapsă comparabile (distrugerea, sub forma dezastrului; sabotajul, subsumabil abuzului în serviciu; efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos etc.). Normele propuse sunt imprecise, întrucât sintagmele „*consecințe majore*” sau „*sabotaj*” nu au nicio definiție nici la nivelul propunerii legislative, nici în ansamblul Codului penal, iar alin. (4) din art.394¹ este cel puțin redundant, având în vedere principiul teritorialității care guvernează aplicarea legii penale române, precum și reglementarea preexistentă privind răspunderea penală a persoanei juridice;
- infracțiunea de „*subminare a economiei naționale*” a fost introdusă în Codul penal din 1968, într-un context politic dominat de un regim totalitar, în care represiunea și limitarea drepturilor și libertăților individuale reprezentau instrumente esențiale de control social. Această incriminare a fost concepută mai degrabă ca un instrument de coerciție politică decât ca un mecanism juridic menit să protejeze ordinea economică.

Încă de la momentul adoptării sale, norma juridică se remarcă printr-o lipsă evidentă de claritate și previzibilitate, contravenind principiului legalității incriminării. Formularea extrem de generală, precum utilizarea expresiei „*fapta unei persoane de a desfășura acțiuni de natură să submineze economia națională*” permitea o interpretare arbitrară și extensivă din partea organelor de anchetă și a instanțelor, transformând orice act economic sau decizie administrativă într-un potențial act de „*subminare*”.

- această vaguitate terminologică și conceptuală conducea, în fapt, la o răsturnare a prezumției de nevinovăție: persoanele acuzate erau practic lipsite de posibilitatea de a se apăra eficient, întrucât norma nu oferea criterii obiective pentru delimitarea conduitei licite de cea ilicită;
- revenirea la o incriminare de tipul celei privind „*subminarea economiei naționale*” și introducerea unor noi elemente de tipicitate formulate în termeni la fel de vagi, precum „*degradarea infrastructurii economice critice*”, „*fapte de sabotaj economic*” sau „*perturbarea deliberată a piețelor financiare*”, ar reprezenta un regres grav din perspectiva respectării principiului legalității incriminării. Lipsa de claritate și de delimitare precisă a acestor noțiuni creează premisele reluării unei practici juridice arbitrare, în care interpretarea și aplicarea legii devin instrumente politice, nu juridice. Într-un asemenea context, o astfel de infracțiune nu ar funcționa ca un instrument al justiției penale moderne, orientat spre protejarea reală a ordinii economice, ci ar redeveni o armă ideologică, utilizată pentru reprimarea disidenței, a inițiativei economice autonome și a oricărei critici adresate politicilor economice ale statului;
- de asemenea, pot apărea posibile efecte indirecte asupra prețurilor și accesului la resurse, ca urmare a intervenției excesive a statului în economie;
- propunerea legislativă poate genera efecte disproporționate asupra libertăților fundamentale și asupra mediului economic și asociativ;
- este posibil ca anumite decizii ale autorităților publice să nu înregistreze efectele pozitive scontate și, din cauza unor evoluții economice nefavorabile, să fie încadrate în noile fapte penale prevăzute de proiectul de act normativ;
- de asemenea, din perspectivă constituțională, o lege nu poate intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial, ci cel mai devreme la trei zile de la publicare sau la o dată ulterioară acestui termen.

Președinte,
Sterică FUDULEA